

JAN LEYSSENS & JOACHIM SNEYERS

SIDAN 1

Fantastiska upptäckter – Jordens plattor

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Har du tänkt på att jordens världsdelar passar ihop som pusselbitar? I början av 1900-talet började man forska om varför världsdelarna passade ihop som pusselbitar. Med hjälp av bland annat fynd från fossiler, kartor och undervattenskameror kunde man till slut bevisa att jordens plattor och kontinenter rör på sig. En kvinna som verkligen trodde på att jordens kontinenter rörde på sig hette Marie Tharp och hon fick kämpa för att andra forskare skulle tro på henne.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer. (SV åk 4–6)
- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt. (SV åk 4–6)
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva enkla texter. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller. (SV åk 4–6)
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt och ställa frågor. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

EN FÅR GÅ

I denna övning är alla aktiva och får säga vad de tänker och tycker om en viss fråga.

1. Skriv ner frågor som är kopplade till boken, som du vill att eleverna ska diskutera med varandra.
Exempel: Om du hade fått chansen att åka ner till havets botten, vad hade du velat göra eller undersöka då?
2. Dela in eleverna i grupper om fyra. Ge dem var sin siffra 1–4 (eventuellt nedskrivna på varsin papperslapp).
3. Ställ en fråga till eleverna, gärna en öppen fråga.
4. Eleverna i respektive grupp diskuterar frågan. När alla i gruppen har ett svar på frågan ställer de sig på en rad för att visa att de är klara.
5. Säg en siffra, till exempel 2. Alla 2:or byter grupp. Nu bildas en ny grupp, med tre elever och en ny medlem. Alla delar sina tankar och svar och jämför med varandra.
6. Ställ en ny fråga och gör om övningen.

PING PONG

Ping Pong är en bra övning för att repetera innehållet i en bok.

1. Dela in eleverna i par.
2. Elev A börjar med att säga ett ord som hen tänker på när hen tänker på boken. Därefter säger elev B ett annat ord. Alla paren börjar samtidigt.
3. Sätt en digital timer på cirka 40 sekunder.
4. Ordleken kan börja!
5. Om du upplever att eleverna har fler ord att säga, öka tiden till en minut.

Denna övning är rolig att göra flera gånger genom att byta parkompis. På så vis får de nya ord med sig från kompisen som de kan använda med nästa kompis.

FRÅGA, FRÅGA, BYT!

Fråga, fråga byt! är en kooperativ övning. Här får eleverna en chans att träna på att ställa egna frågor och svara på andras frågor, repetera innehållet av boken samt uttrycka sina tankar.

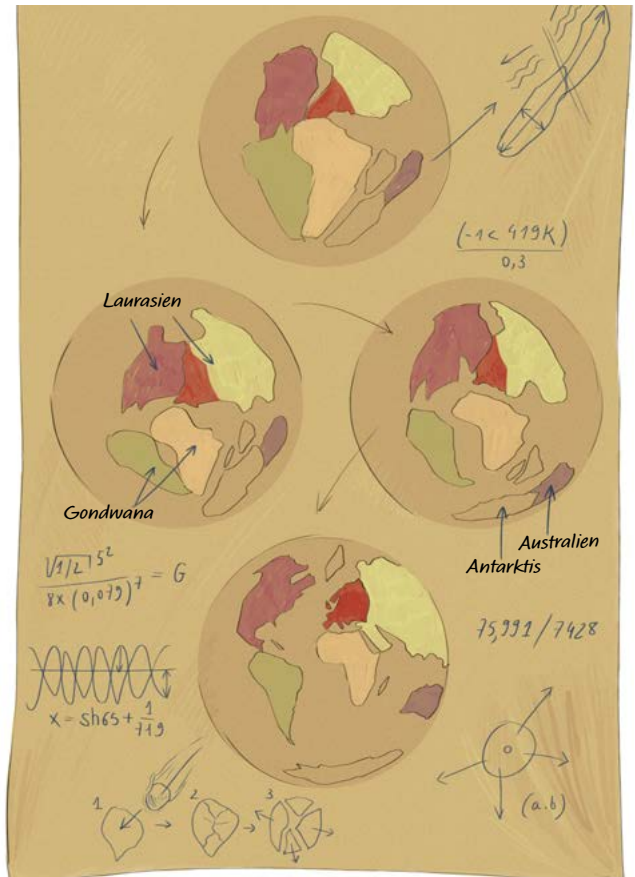
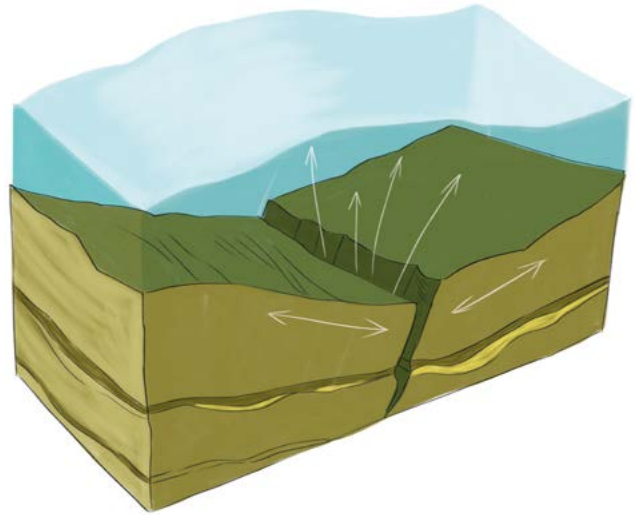
1. Låt eleverna skriva varsin fråga med koppling till boken. Frågorna kan handla specifikt om innehållet eller mer om vad man tyckte om boken.
2. När alla har skrivit en fråga läggs lapparna i en burk. Sedan drar alla elever varsin lapp.
3. Uppgiften blir sedan att mingla runt i klassrummet. När man träffar en annan elev som är ledig är det dags att använda sin fråga. Båda eleverna ställer sin fråga och ger svar. Sedan byter man frågor med varandra.
4. Efter det minglar man vidare tills man träffar någon ny och upprepar övningen.

ARKET RUNT

I denna övning får eleverna återge vad de har lärt sig av att läsa boken.

1. Dela in eleverna i grupper om fyra.
2. Kopiera de fyra bilderna nedan till varje grupp och klistra in en bild högst upp på vars ett pappersark till eleverna.
3. När eleverna i varje grupp har varsitt pappersark med en bild ska de under en bestämd tid (2–3 minuter) skriva ner på pappersarket vad de har lärt sig om det som visas på bilden.
4. När tiden är slut ska arken rotera i gruppen. Eleverna ska läsa vad de andra i gruppen har skrivit och komplettera med egen text. Arken ska rotera tills alla i gruppen har fått läsa och skriva på alla ark.
5. Som avslutning kan man hänga upp gruppernas pappersark och låta de olika grupperna gå runt och läsa vad de andra grupperna har skrivit.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

1. *En kontinent är en stor landmassa som hänger ihop.*
2. *Att det var konstigt att det fanns samma sorts stenar och fossiler i olika delar av världen trots att det var stora hav mellan kontinenterna.*
3. *Att jordens plattor och kontinenter rör sig.*
4. *Mittatlantiska ryggen finns på havsbotten mitt i Atlanten.*
5. *Den Mittatlantiska ryggen som Marie ritade in på en karta där sprickan på havsbotten finns.*
6. *I havet längs Mittatlantiska ryggen.*
7. *Jacques-Yves Cousteaus ubåt som kallades för "ett dykande tefat" men hette egentligen Denise.*
8. *De rör sig cirka 1–10 cm om året.*
9. *Kartograf eller kartritare.*
10. *När allt land sitter ihop.*
11. *Kartografen Marie Tharp.*
12. *Geologen Bruce Heezen.*
13. *Eget svar*
14. *Eget svar*
15. *Eget svar*

Vilken mening är rätt?

Ringa in den rätta meningen.

1. **Pangea är en superkontinent.**

Pinsea är en superkontinent.

Pangisa är en superkontinent.

2. De sju världsdelarna är: Nordamerika, Sydamerika, Europa, Asien, Sydafrika, Oceanien och Antarktis.

De sju världsdelarna är: Nordamerika, Sydamerika, Europa, Asien, Afrika, Oceanien och Antarktis.

De sju världsdelarna är: Nordamerika, Sydamerika, Europa, Ryssland, Afrika, Oceanien och Antarktis.

3. Alfred Wegener var den första personen som såg att världsdelarna passade ihop som pusselbitar.

Abraham Ortelius var den första personen som såg att världsdelarna passade ihop som pusselbitar.

Marie Tharp var den första personen som såg att världsdelarna passade ihop som pusselbitar.

4. Mittatlantiska ryggen finns i Stilla havet.

Mittatlantiska ryggen finns i Ishavet.

Mittatlantiska ryggen finns i Atlanten.

5. Jacques-Yves Cousteau var geolog.

Jacques-Yves Cousteau var upptäcktsresande.

Jacques-Yves Cousteau var vetenskapsman.

6. **Jordens plattor rör sig 1–10 cm varje år.**

Jordens plattor rör sig 1–2 cm varje år.

Jordens plattor rör sig 1–100 cm varje år.